

REFERAT APROBARE
la proiectul de măsuri al Autorității Naționale de Administrare și Reglementare în
Comunicații pentru stabilirea tarifului maxim de terminare a apelurilor la puncte fixe,
pe baza unui model de calculație a costurilor

septembrie 2020

CUPRINS

1. Context.....	3
1.1. Serviciile și operatorii reglementați prin prezentele măsuri	3
1.2. Cadrul de reglementare	4
2. Costurile eficiente ale furnizării serviciilor	7
2.1. Metodologia utilizată pentru calculația costurilor.....	7
2.2. Justificarea alegerilor privind bazele de cost.....	7
Conceptul de „cost pe termen lung”	7
Conceptul de „cost incremental”	8
Conceptul de „cost incremental pe termen lung” (sau cost LRIC)	8
LRIC pur pentru serviciile de terminare a apelurilor	9
Eficiența alocativă.....	9
Eficiența dinamică (și investițiile).....	10
Eficiența productivă.....	11
2.3. Abordarea generală privind modelul de cost existent	11
2.5 Operatorul de referință	12
2.6 Actualizarea parametrilor din modelul existent	16
3. Costul capitalului	20
4. Rezultatul modelului de calculație a costurilor	21
5. Tarife maxime	22
5.1 Ajustarea graduală nu este necesară	22
5.2 Nivelul tarifului maxim	22
6. Considerații privind fluxul negativ de plăți înregistrat cu anumite destinații internaționale	23

1. Context

1.1. Serviciile și operatorii reglementați prin prezentele măsuri

1. În conformitate cu dispozițiile art. 110 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 111/2011¹, Autoritatea Națională pentru Administrare și Reglementare în Comunicații, denumită în continuare ANCOM, poate impune operatorilor identificați cu putere semnificativă pe piețele relevante analizate potrivit prevederilor art. 92 – 98 din același act normativ obligația ca tarifele de furnizare a anumitor servicii de comunicații electronice să fie fundamentate în funcție de costurile eficiente de prestare a acestor servicii, pe baza unor modele de calculație a costurilor.
2. Prin Decizia președintelui ANCOM nr. 1085/2017 au fost identificate, potrivit prevederilor art. 92 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 111/2011, 36 de piețe relevante corespunzătoare serviciilor de terminare a apelurilor la puncte fixe în rețelele publice de telefonie în rețelele operate de 36 de societăți.
3. Prin Deciziile președintelui ANCOM nr. 10 – 45/2018 s-a impus, în conformitate cu dispozițiile art. 110 din Ordonanța de urgență a Guvernului, în sarcina fiecăruia dintre cei 36 de operatori la care s-a făcut referire anterior obligația ca tarifele de furnizare a serviciilor de interconectare în vederea terminării apelurilor la puncte fixe în propriile rețele publice de telefonie să fie fundamentate pe baza unui model de calculație a costurilor incrementale pe termen lung, realizat de ANCOM.
4. Ulterior, un număr de 4 societăți și-au pierdut calitatea de furnizor de comunicații electronice, iar o altă societate și-a schimbat denumirea.
5. Prin urmare, prezentele măsuri vizează serviciile de terminare a apelurilor la puncte fixe în rețelele publice de telefonie identificate ca fiind piețe relevante potrivit Deciziei președintelui ANCOM nr. 1085/2017. Prezentele măsuri se adresează persoanelor care actualmente operează rețelele publice de telefonie identificate ca fiind piețe relevante potrivit Deciziei președintelui ANCOM nr. 1085/2017. Lista acestor operatori este prevăzută în Tabelul nr. 1.

Tabelul nr. 1 - Lista operatorilor vizați de prezentele măsuri

2K TELECOM - S.R.L. – cod unic de înregistrare 12920860
ADISAM TELECOM - S.A. – cod unic de înregistrare 3804492
CARO NETWORK - S.R.L. – cod unic de înregistrare 17072761
COMBRIDGE - S.R.L. – cod unic de înregistrare 14601183
CONNEX-RO - S.R.L. – cod unic de înregistrare 13279412
DIGITAL CABLE SYSTEMS - S.A. – cod unic de înregistrare 17307027
DOTRO TELECOM - S.R.L. – cod unic de înregistrare 22053855
EUROWEB ROMANIA - S.R.L. (fosta EUROWEB ROMANIA – S.A.) – cod unic de înregistrare 10347830
GTS TELECOM - S.R.L. – cod unic de înregistrare 4419886
INES GROUP - S.R.L. - cod unic de înregistrare 4021138
INTERSAT - S.R.L. – cod unic de înregistrare 4785178
IRISTEL ROMANIA - S.R.L. – cod unic de înregistrare 15104999
MEDIA SAT - S.R.L. – cod unic de înregistrare 9942028
NET-CONNECT COMMUNICATIONS - S.R.L. – cod unic de înregistrare 30983433
NEXTGEN COMMUNICATIONS - S.R.L. – cod unic de înregistrare 24166583

¹ Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 111/2011 privind comunicațiile electronice, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 140/2012, cu modificările și completările ulterioare

NOBEL GLOBE - S.R.L. (fosta NOBEL ROMANIA – S.R.L.) – cod unic de înregistrare 14943585
ORANGE ROMÂNIA - S.A. – cod unic de înregistrare 9010105
PRIME TELECOM - S.R.L. – cod unic de înregistrare 13506450
RCS & RDS - S.A. – cod unic de înregistrare 5888716
SMART TELECOM MEDIA - S.R.L. – cod unic de înregistrare 31120848
SOCIETATEA NAȚIONALĂ DE RADIOCOMUNICAȚII - S.A. – cod unic de înregistrare 10881986
SPICE TELECOM S.R.L. (fosta SPICE TELECOM - S.R.L.-D.) – cod unic de înregistrare 31954649
TELCOR COMMUNICATIONS - S.R.L. – cod unic de înregistrare 14835419
TELEKOM ROMANIA COMMUNICATIONS - S.A. – cod unic de înregistrare 427320
TELEKOM ROMANIA MOBILE COMMUNICATIONS - S.A. – cod unic de înregistrare 11952970
TRANS TEL SERVICES - S.R.L. – cod unic de înregistrare 10917060
VITANIC RO - S.R.L. – cod unic de înregistrare 6117108
VIVA TELECOM - S.R.L. – cod unic de înregistrare 28615774
TELECOM BLUE EXPERT - S.R.L. – cod unic de înregistrare 27645092
VODAFONE ROMANIA - S.A. – cod unic de înregistrare 8971726
VOLOCALL - S.R.L. – cod unic de înregistrare 29909980

1.2.Cadrul de reglementare

6. Analizele de piață efectuate de ANCOM pe piețele relevante corespunzătoare furnizării serviciilor de terminare a apelurilor la puncte fixe în rețelele publice de telefonie constituie temeiul juridic și punctul de plecare al fundamentării prezentelor măsuri și conțin totodată informații relevante pentru calculația costurilor și stabilirea tarifelor acestor servicii. Vom relua în cele ce urmează considerațiile cele mai relevante pentru contextul prezentelor măsuri.
7. În conformitate cu dispozițiile art. 110 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 111/2011, *„(1) Dacă o analiză de piață realizată în condițiile legii indică absența concurenței efective, care presupune că operatorul în cauză este capabil să mențină tarifele la un nivel excesiv de înalt sau că diferența dintre tarifele pentru serviciile cu amănuntul și tarifele de gros percepute furnizorilor care oferă servicii cu amănuntul similare este de așa natură încât produce efecte anticoncurențiale, în detrimentul utilizatorilor finali, atunci autoritatea de reglementare poate, în conformitate cu prevederile art. 105, să impună obligații referitoare la recuperarea costurilor și controlul tarifelor, inclusiv obligații de fundamentare a tarifelor în funcție de costuri și obligații privind implementarea unor sisteme de contabilitate a costurilor, pentru furnizarea anumitor forme de acces sau de interconectare. În vederea încurajării investițiilor, îndeosebi a celor în rețelele de generație viitoare, autoritatea de reglementare ia în considerare investiția eficientă făcută de operatorul în cauză și va permite existența unei rate rezonabile de recuperare a capitalului investit, ținând seama de riscurile specifice asociate unui proiect nou de investiții în rețea.”* De asemenea, în conformitate cu dispozițiile art. 110 alin. (2) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 111/2011, *„Orice mecanism de acoperire a costurilor sau orice metodologie de tarificare, [...] trebuie să promoveze eficiența economică și concurența și să maximizeze beneficiul consumatorilor”*. Totodată, în activitatea pe care o desfășoară, ANCOM urmărește atingerea obiectivelor stabilite la art. 4 și 6 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 22/2009², respectiv promovarea concurenței, contribuția la dezvoltarea pieței interne și promovarea intereselor utilizatorilor finali.
8. Cu ocazia măsurilor de analiză și reglementare a piețelor relevante corespunzătoare serviciilor de terminare a apelurilor la puncte fixe în rețelele publice de telefonie (măsuri adoptate în 2018), ANCOM a justificat necesitatea impunerii obligației referitoare la recuperarea costurilor și controlul

² Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 22/2009 privind înființarea Autorității Naționale pentru Administrare și Reglementare în Comunicații, aprobată prin Legea nr. 113/2010, cu modificările și completările ulterioare

tarifelor, astfel: „Tarifele de terminare constituie una din principalele componente de cost ale tarifelor apelurilor către altă rețea oferite pe piața cu amănuntul, operatorii având astfel stimulentele de a practica tarife excesive pentru serviciile de terminare în rețeaua proprie nu numai în vederea creșterii propriei rentabilități, dar și pentru a mări în mod artificial costurile operatorilor concurenți. În acest mod, practicarea de către un operator a unor tarife de terminare excesive distorsionează concurența întrucât are efecte negative asupra operatorilor interconectați, care sunt astfel nevoiți să crească în mod nejustificat tarifele apelurilor pe piața cu amănuntul, în detrimentul utilizatorilor finali ai acestor operatori, care trebuie să suporte un nivel al tarifelor mai ridicat, fiind astfel dezavantajați față de utilizatorii finali ai operatorului care oferă serviciile de terminare.

[...] În condițiile în care tarifele serviciilor omogene tranzacționate pe o piață concurențială tind spre un nivel unic de comercializare, scopul reglementării, acela de promovare a concurenței în cadrul tuturor segmentelor sectorului de comunicații electronice, implică stabilirea tarifelor la nivelul unui tarif unic, corespunzător costurilor înregistrate de un operator ipotetic eficient. Această măsură urmărește maximizarea bunăstării sociale, prin minimizarea ineficiențelor productive și a celor ce țin de alocarea resurselor, în paralel cu stimularea investițiilor și a inovațiilor care să permită atingerea nivelului de eficiență la care costul de producție este inferior sau cel mult egal cu tariful reglementat la nivelul costului eficient”³.

9. În contextul analizei de piață, ANCOM a precizat că „Nivelul actual al tarifului aferent serviciilor de terminare a apelurilor la puncte fixe a fost stabilit pe baza unui model de cost care estimează costurile incrementale pe termen lung ale operării unei rețele eficiente de telefonie fixă, în baza metodologiei armonizate la nivel european stabilită prin Recomandarea Comisiei Europene 2009/396/CE, fundamentat pe scenariul operatorului generic, ipotetic eficient.”⁴
10. De asemenea, ANCOM a concluzionat că: „va supune consultării publice, în cel mai scurt timp posibil, o propunere de actualizare a nivelului tarifului maxim aferent furnizării serviciilor de terminare a apelurilor la puncte fixe, ca măsură tranzitorie până la finalizarea unui nou model de cost LRIC pur, care să reflecte costurile eficiente ale furnizării acestor servicii. Până la adoptarea acestei măsuri tranzitorii furnizorii (...) care sunt desemnați pentru prima dată, prin prezenta analiză de piață, ca având putere semnificativă pe piața serviciilor de terminare a apelurilor la puncte fixe va avea obligația să nu depășească tariful maxim de 0,14 eurocenți/minut pentru furnizarea serviciilor de terminare a apelurilor la puncte fixe în propria rețea.”⁵
11. La data de 20 decembrie 2018 a intrat în vigoare Directiva (UE) 2018/1972⁶. Astfel, art. 75 din Directiva (UE) 2018/1972 prevede **instituirea, până cel târziu la data de 31 decembrie 2020, a unor tarife maxime de terminare a apelurilor la puncte mobile, respectiv la puncte fixe, unice la nivelul Uniunii Europene.** Pentru stabilirea acestor tarife Comisia Europeană va avea în vedere media ponderată a costurilor eficiente înregistrate în statele membre.
12. În acest context, Comisia Europeană, cu sprijinul consultantului său AXON Partners, a derulat două proiecte privind evaluarea costurilor serviciilor de terminare a apelurilor la puncte fixe, respectiv la puncte mobile la nivelul statelor membre. Rezultatele acestor proiecte vor fi utilizate pentru stabilirea tarifelor unice de terminare a apelurilor la nivelul Uniunii Europene (la puncte mobile, respectiv la puncte fixe).

³ Referat de aprobare piața 1, punctul 5.3.2. – pag. 71 și punctul 5.4.5.4. – pag. 113, disponibil pe pagina de internet a ANCOM la următoarea adresă:

https://www.ancom.ro/uploads/forms_files/Decizia_2017_1085_referat_fix1515409628.pdf

⁴ Ibid., punctul 5.4.4.4, pag. 96

⁵ Ibid.

⁶ Directiva (UE) 2018/1972 a Parlamentului European și a Consiliului din 11 decembrie 2018 de instituire a Codului european al comunicațiilor electronice

13. Pentru tariful unic de terminare a apelurilor la puncte fixe, consultantul Comisiei Europene a dezvoltat modele de cost specifice fiecărui stat membru pentru evaluarea tarifelor de terminare naționale, pe baza metodologiei unitare prevăzută de Recomandarea 2009/396/CE⁷ și de art. 75 din Directiva (UE) 2018/1972. Modelele sunt dezvoltate pe baza datelor la nivel național furnizate de fiecare autoritate de reglementare, date colectate de la operatorii naționali. Proiectul a început în luna septembrie 2018, iar ANCOM a fost implicată activ în toate etapele acestui proiect. Au fost transmise Comisiei Europene atât date colectate de la operatorii naționali, precum și date statistice deținute de ANCOM. Comisia Europeană a organizat, în cadrul acestui proiect, o consultare publică pe marginea modelului de cost, în care atât ANCOM cât și operatorii naționali au avut oportunitatea de a transmite date suplimentare, precum și observații și propuneri argumentate. Modelul de cost dezvoltat de consultanții Comisiei Europene a fost finalizat în luna noiembrie 2019, toate documentele aferente⁸, inclusiv un model de cost generic, fiind publicate pe pagina de internet a Comisiei Europene.
14. Conform calendarului de implementare⁹ a prevederilor art. 75 din Directiva (UE) 2018/1972, Comisia Europeană a lansat în perioada 26 iulie – 8 noiembrie 2019 o consultare publică privind actul de implementare a tarifelor unice de terminare a apelurilor la puncte mobile, respectiv la puncte fixe, la nivel european, vizând aspecte legate de aria de aplicabilitate, necesitatea unei perioade de tranziție etc. La 12 iunie 2020 CE a publicat¹⁰ raportul sinopsis ca urmare a consultării publice privind tarifele maxime de terminare unice la nivelul Uniunii Europene, iar în data de 25 august 2020 a lansat spre consultare proiectul de act de implementare¹¹, urmând ca Organismul autorităților europene de reglementare în domeniul comunicațiilor electronice, denumit în continuare OAREC, și celelalte părți interesate să transmită opinia până la 22 septembrie 2020. Actul de implementare va intra în vigoare ulterior, în conformitate cu prevederile art. 117 alin. (6) din Directiva (UE) 2018/1972.

⁷ Recomandarea 2009/396/CE cu privire la reglementarea tarifelor de terminare a apelurilor telefonice în rețele fixe și în rețele mobile în UE

⁸ <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/finalisation-fixed-cost-model-delegated-act-single-eu-wide-fixed-voice-call-termination>

⁹ https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/initiatives/ares-2018-5354501_en

¹⁰ <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/synopsis-report-open-consultation-setting-maximum-union-wide-voice-termination-rates>

¹¹ <https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/1958-Voice-call-termination-rates-in-the-EU-Eurorates->

2. Costurile eficiente ale furnizării serviciilor

2.1. Metodologia utilizată pentru calculația costurilor

15. Recomandarea Comisiei Europene 2009/396/CE prevede simetria tarifelor de terminare a apelurilor, pe baza costurilor incrementale pe termen lung ale unui operator eficient, a cărui rețea include echipamente de nouă generație. Recomandarea Comisiei Europene 2009/396/CE stabilește o platformă comună pentru armonizarea principiilor și metodologiilor de calculație a costurilor serviciilor de terminare a apelurilor.
16. În acest context, ANCOM a apreciat că implementarea Recomandării Comisiei Europene 2009/396/CE asigură echivalența de tratament în materie de calculație a costurilor cu privire la serviciile de terminare, într-o abordare concurențială neutră și care reflectă totodată atât circumstanțele pieței de comunicații electronice, cât și necesitatea armonizării europene sub aspectul unor instrumente concurențiale cheie pentru funcționarea efectivă a pieței unice interne.
17. Așa cum am arătat în Referatul de aprobare la măsurile ANCOM de identificare, analiză și reglementare a piețelor relevante corespunzătoare serviciilor de terminare a apelurilor la puncte fixe în rețelele publice de telefonie, Principiile și metodologiile incluse în Recomandarea Comisiei Europene 2009/396/CE permit dezvoltarea unor mecanisme de acoperire a costurilor care promovează eficiența economică, concurența durabilă și investițiile eficiente în rețele, asigurând totodată maximizarea beneficiilor utilizatorilor finali, venind astfel în întâmpinarea și aplicarea dispozițiilor legale din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 111/2011.
18. Tariful maxim de terminare a apelurilor la puncte fixe în vigoare în prezent a fost stabilit pe baza unui model de calculație a costurilor de tip LRIC pur dezvoltat cu sprijinul Tera Consultants, cu respectarea metodologiei armonizate prevăzută în Recomandarea 2009/396/CE, fundamentat pe scenariul operatorului generic, ipotetic eficient. Versiunea publică a modelului de cost dezvoltat de Tera Consultants a fost supusă consultării publice¹², iar structura acestuia nu a suferit modificări, astfel încât poate fi utilizat în continuare drept referință. De asemenea, secțiuni din documentația asociată modelului de cost, realizată de Tera Consultants în 2013¹³, denumită în continuare Documentație, reprezintă în continuare o referință relevantă din punct de vedere metodologic și vor fi menționate punctual în paragrafele următoare.

2.2. Justificarea alegerilor privind bazele de cost

Conceptul de „cost pe termen lung”

19. În piețele competitive, prețurile tind spre costurile marginale, în special acolo unde este posibilă utilizarea integrală a infrastructurilor și creșterea arbitrară a capacităților. Astfel, acolo unde capacitățile existente nu sunt deplin utilizate, costurile marginale pe termen scurt tind spre zero, întrucât producerea unei unități suplimentare nu poate determina creșterea costurilor fixe. Dacă însă capacitățile existente sunt deplin utilizate, costurile producerii unei unități suplimentare cresc pe seama costurilor fixe, astfel încât pe termen scurt costurile de producție sunt date de costul de oportunitate, respectiv pierderea de venituri din cererea rămasă nesatisfăcută.

¹² https://www.ancom.ro/uploads/forms_files/A1_model_LRIC_fix_core_v_publica1352887388.zip

¹³ https://www.ancom.ro/uploads/links_files/documentatia_modelului_operatorului_fix_public.pdf

Prin urmare, investițiile în creșterea capacităților au loc atunci când prețurile depășesc costurile marginale pe termen scurt.

În sectorul comunicațiilor electronice creșterea capacităților nu poate fi arbitrară, cu o unitate sau cu zece unități, fiind esențial dependentă de modularitatea infrastructurilor și a echipamentelor. Imposibilitatea creșterii arbitrare a capacităților, potențată de economiile de scară și de contribuția costurilor fixe, face în așa fel încât, în practică, stabilirea tarifelor pe bază de costuri marginale pe termen scurt să fie nepotrivită în sectorul comunicațiilor electronice.

20. Pe de altă parte, pentru operatorii de rețele de comunicații electronice, investițiile realizate pentru instalarea și operarea rețelelor generează costuri fixe semnificative, care nu pot fi recuperate pe termen scurt. Prin urmare, toate calculele privind profitabilitatea, eficiența investițiilor în rețelele de comunicații electronice și furnizarea serviciilor se realizează pe termen lung, întrucât doar costurile pe termen lung pot furniza o bază de cost corectă, în vederea luării deciziilor de investiții.

Conform art. 110 alin. (2) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 111/2011, unul din obiectivele ANCOM este încurajarea investițiilor eficiente în infrastructură, ceea ce, în vederea maximizării beneficiilor utilizatorilor finali pe termen lung, face ca utilizarea „costului pe termen lung” să fie cea mai potrivită metodă pentru fundamentarea tarifelor serviciilor reglementate în funcție de costuri.

Conceptul de „cost incremental”

21. Conform teoriei economice, pe o piață concurențială, prețul „eficient” tinde către nivelul costului marginal al fiecărui produs/serviciu. Prin „cost marginal” se înțelege costul producerii unei unități suplimentare din produsul respectiv (costul producerii ultimei unități).

Având în vedere obiectivul ANCOM de promovare a concurenței în sectorul comunicațiilor electronice și în scopul maximizării eficienței alocării resurselor și a beneficiilor utilizatorilor finali, utilizarea „costului marginal” este, din punct de vedere teoretic și practic, metoda potrivită pentru fundamentarea tarifelor serviciilor reglementate în funcție de costuri, deoarece simulează circumstanțele unor piețe unde există concurență efectivă.

Cu toate acestea, pentru operatorii de rețele de comunicații electronice, „costul marginal” (costul ultimei unități) este zero, rețelele de comunicații electronice dispunând întotdeauna de o capacitate suplimentară, „de rezervă”. Prin urmare, teoria și practica în acest domeniu au consacrat utilizarea „costului incremental”, ca un substitut pentru „costul marginal”, în scopul simulării circumstanțelor unor piețe competitive.

22. Costul incremental este determinat de majorarea costurilor totale, ca urmare a furnizării unui volum suplimentar de servicii (increment), astfel încât furnizarea traficului suplimentar să presupună o redimensionare a rețelei, respectiv să determine costuri suplimentare. Din punct de vedere teoretic, incrementul poate fi: un singur minut, un megabit, un număr limitat de minute sau megabiți, întregul trafic aferent unui serviciu sau chiar întregul trafic al operatorului. Costurile asociate celui mai mic increment posibil sunt egale cu costurile marginale, în timp ce costurile asociate celui mai mare increment posibil sunt egale cu costurile totale ale operatorului.

Prin urmare, așa cum am precizat mai sus, utilizarea „costului incremental” reprezintă metoda adecvată pentru fundamentarea tarifelor serviciilor reglementate în funcție de costuri.

Conceptul de „cost incremental pe termen lung” (sau cost LRIC)

23. Îmbinarea conceptelor de cost descrise mai sus într-un instrument unitar permite obținerea costului incremental pe termen lung, denumit în continuare cost LRIC¹⁴.

¹⁴ *engl.* long run incremental cost

24. LRIC pur este o metodologie de calculare a costurilor evitate care permite determinarea costurilor pe termen lung ale furnizării unui serviciu luând în considerare costurile care ar fi evitate dacă respectivul serviciu nu ar mai fi furnizat. Cu alte cuvinte, LRIC pur echivalează cu reducerea dimensiunii incrementului relevant, de la traficul generat de toate serviciile, la traficul generat de serviciul în cauză.

În termeni practici, LRIC pur se calculează prin diferență între costurile totale incluzând furnizarea serviciului și costurile totale excluzând furnizarea acestuia, situație care necesită în mod implicit repartizarea costurilor comune pe celelalte servicii.

25. Într-un mediu multi-servicii, costurile nu sunt axiomatic, ci sunt rezultatul direct al metodologiilor și principiilor contabilității de reglementare și al aplicării acestora. Astfel, toate metodologiile enunțate permit recuperarea ansamblului costurilor din ansamblul serviciilor, diferențele între metodologii constând în alocarea costurilor între servicii și recunoașterea economiilor de scară specifice rețelelor de comunicații electronice. Cu alte cuvinte, nu se poate spune că o anumită metodă, de exemplu LRIC pur, nu permite recuperarea costurilor atât timp cât în practică, deși costurile totale sunt recuperate la nivelul tuturor serviciilor, în multe situații, prețurile competitive ale unor servicii acoperă doar costurile incrementale/marginale, fie pentru a atrage consumatori, fie ca urmare a unor calcule de optimizare a rezultatelor pe o piață cu două sau mai multe fețe¹⁵.

LRIC pur pentru serviciile de terminare a apelurilor

26. În alegerea unei metodologii de calcul al costurilor pentru serviciile de terminare a apelurilor, ANCOM a avut în vedere atât circumstanțele specifice ale piețelor serviciilor de terminare, cât și legislația în vigoare în România și cadrul de reglementare european, respectiv obiectivele principale ale ANCOM de promovare a concurenței, maximizare a beneficiilor consumatorilor și stimulare a investițiilor eficiente. Analiza detaliată a acestor elemente a evidențiat faptul că metodologia LRIC pur este superioară din punct de vedere al promovării eficienței economice, dar și al stimulării competiției între operatori și al maximizării beneficiilor consumatorilor. De asemenea, opțiunile privind metoda LRIC pur au fost analizate și din punctul de vedere al rolului statutar al ANCOM față de crearea unui cadru de reglementare armonizat la nivel european și eliminarea barierelor pe piața unică a Uniunii Europene.

Ca urmare, abordarea LRIC pur este adecvată pentru stabilirea tarifelor de terminare a apelurilor, prin prisma obiectivelor de reglementare din România și a legislației incidente.

27. În procesul de evaluare a alegerii LRIC pur din punct de vedere al eficienței economice, ANCOM a avut în vedere trei concepte/tipologii privind eficiența, consacrate în teoria și practica de reglementare la nivel european: eficiența alocativă, eficiența dinamică și eficiența productivă.

Eficiența alocativă

28. Datorită caracteristicilor lor, serviciile de terminare a apelurilor prezintă efecte distribuționale/distributive cu impact asupra eficienței alocative. Astfel, este recunoscut pe scară largă în teoria economică faptul că serviciile de terminare a apelurilor reprezintă furnizare reciprocă de servicii de acces (*engl.* „two way access”): furnizarea serviciului doar prin acțiunea părții apelantului este imposibilă din punct de vedere tehnic, acțiunea părții apelate (de acceptare a apelului) fiind o condiție *sine-qua-non* pentru realizarea cu succes a terminării apelurilor. Acțiunea

¹⁵ *engl.* two-sided, multiple-sided markets

celor două părți reflectă așadar interesul mutual în realizarea apelului, respectiv o distribuție a utilității între partea apelantă și partea apelată. Cu alte cuvinte, în condițiile regimului „partea apelantă plătește” valabil în România, serviciile de terminare a apelurilor înregistrează o externalitate, respectiv costul sau beneficiul părții apelate.

În măsura în care distribuția utilității unui apel între partea apelantă și partea apelată nu poate fi specificată cu certitudine întrucât poate diferi de la un apel la altul, Comisia Europeană a luat în calcul această externalitate încă de când a recomandat utilizarea metodologiei LRIC pur pentru serviciile de terminare: „atât partea apelată cât și cea apelantă contribuie la realizarea unui apel și ambele beneficiază de pe urma acestuia. În aceste condiții piața de terminare a apelurilor se diferențiază față de alte piețe unde formarea costurilor și alocarea beneficiilor pot fi atribuite doar unei părți”¹⁶.

De asemenea, în condițiile regimului „partea apelantă plătește”, dezvoltarea propriei rețele nu constituie o alternativă la achiziționarea de servicii de terminare: fiecare operator care controlează accesul la utilizatori îndeplinește și atributele de monopol natural pentru furnizarea serviciilor de terminare în propria rețea.

Pe baza considerentelor menționate, din punct de vedere al eficienței alocative, metodologia LRIC pur este recomandabilă a fi utilizată pentru determinarea costurilor serviciilor de terminare a apelurilor.

Eficiența dinamică (și investițiile)

29. Eficiența dinamică reflectă abilitatea și stimulentele operatorilor de a continua să investească în serviciile pe care le oferă și rețelele pe care le operează, precum și abilitatea de a inova prin lansarea de servicii noi sau îmbunătățite. Prin urmare, promovarea eficienței dinamice reflectă atribuțiile ANCOM de promovare a investițiilor eficiente în infrastructuri.
30. Măsurile ANCOM promovează eficiența dinamică prin stabilirea tarifelor de terminare a apelurilor la nivelul costurilor unui operator de referință, generic, iar nu pe baza costurilor reale înregistrate de fiecare operator cu putere semnificativă în parte, deoarece o astfel de abordare nu ar fi furnizat stimulentele necesare operatorilor de a inova și de a crește eficiența. În măsura în care serviciile ar reflecta costurile individuale ale operatorilor, operatorii mai eficienți ar finanța ineficiențele altor operatori, situație care ar furniza semnale economice contradictorii.
31. Referitor la impactul reducerii tarifelor de terminare asupra veniturilor operatorilor, ANCOM precizează că terminarea determină pentru operatorii interconectați atât venituri (din apelurile terminate în propria rețea), cât și costuri (cu propriile apeluri terminate în rețelele competitorilor). Astfel, soldul traficului de intrare/ieșire mediat de tarifele încasate/plătite, determină în fapt soldul din interconectare al operatorilor.

Privind în ansamblul operatorilor interconectați, terminarea reprezintă un „joc cu sumă nulă” care, mai degrabă decât a aduce plus-valoare, generează transferuri financiare artificiale între operatorii interconectați.

32. Suplimentar față de efectele anticoncurențiale identificate, studiile au arătat că reglementarea (inclusiv reglementarea tarifelor de terminare) are un impact statistic semnificativ asupra investițiilor operatorilor nou intrați pe piața de telefonie fixă, însă nu are un impact statistic semnificativ asupra investițiilor operatorilor de rețele fixe existenți. Totodată, o ipotetică scădere a investițiilor ca urmare a reducerii tarifelor de terminare este contrazisă de evidențele empirice, în România, în Uniunea

¹⁶ A se vedea Nota explicativă la Recomandarea Comisiei Europene 2009/396/CE, pag. 15.

Europeană și pe plan internațional: suplimentar față de investițiile pe care le realizează pentru furnizarea de servicii către propriii clienți, operatorii investesc în furnizarea de servicii de terminare în măsura în care capacitățile existente ale propriilor rețele sunt insuficiente pentru livrarea traficului de terminare.

33. Pe baza considerentelor enunțate, metoda LRIC pur aplicată serviciilor de terminare a apelurilor promovează eficiența dinamică și investițiile eficiente în rețele, fără a distorsiona concurența.

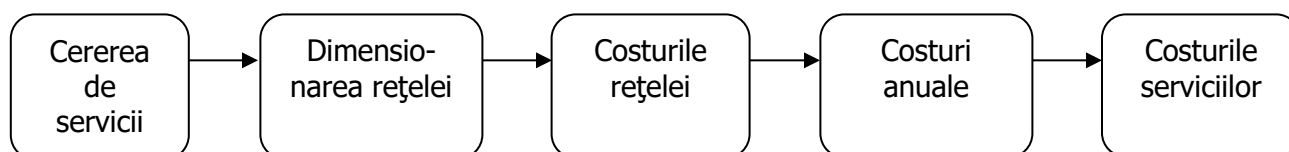
Eficiența productivă

34. Eficiența productivă este maximizată atunci când companiile exploatează la maxim economiile de scară și gamă (scop) și produc utilizând cel mai eficient set de resurse disponibile (inclusiv tehnologii), maximizând producția/rezultatele.
35. Utilizarea LRIC pur recunoaște un nivel superior al economiilor de scară și gamă, comparativ cu LRAIC+. Or, în contextul tarifelor de terminare, impactul unei reduceri a tarifelor este pozitiv deoarece economiile de scară/gamă superioare asociate LRIC pur implică o eficiență superioară în utilizarea resurselor, situație care accentuează presiunile concurențiale la nivelul piețelor cu amănuntul. Cu cât presiunile concurențiale la nivel cu amănuntul sunt mai mari, cu atât operatorii sunt stimulați să furnizeze serviciile cu mai multă eficiență.
36. În prezent, Recomandarea Comisiei Europene 2009/396/CE a fost implementată în marea majoritate a statelor membre ale Uniunii Europene. O astfel de situație înseamnă că, în măsura în care operatorii europeni respectă plafoanele tarifare reglementate și în cazul apelurilor internaționale, furnizarea de servicii de terminare către marea majoritate a operatorilor din statele membre ale Uniunii Europene este realizată la tarife fundamentate în funcție de costurile LRIC pur eficiente ale furnizării serviciilor respective.
- Diferențele în tarifele reglementate de terminare a apelurilor între statele membre ale Uniunii Europene care aplică aceeași metodologie de calculație a costurilor nu reprezintă bariere în calea comerțului intraunional, întrucât reflectă circumstanțe specifice obiective, precum dimensiunea și topografia statelor, economiile de scară și gamă asociate cu intensitatea consumului de servicii de comunicații fixe sau mobile, nivelurile prevalente ale costurilor factorilor de producție (capitalurile, munca, chiriile, curentul electric) etc.

2.3. Abordarea generală privind modelul de cost existent

37. Abordarea generală în calcularea costurilor serviciilor este una de tip „bottom-up” și are la bază următoarele etape, descrise schematic în figura nr. 1 de mai jos:
- Etapa 1 – calcularea nivelului și după caz, a repartiției geografice a cererii de servicii pe care o deservește rețeaua modelată;
 - Etapa 2 – dimensionarea rețelei capabile să transporte traficul calculat în etapa 1;
 - Etapa 3 – calcularea costurilor anuale ale activelor necesare funcționării rețelei dimensionate în etapa precedentă;
 - Etapa 4 - recuperarea costurilor pe termen lung ale rețelei prin utilizarea unui algoritm de determinare a costurilor anuale;
 - Etapa 5 – recuperarea costurilor pe termen lung ale rețelei pe seama serviciilor furnizate de acestea, pe baza factorilor de rutare utilizați la dimensionare.

Figura nr. 1: Structura generală a modelului de calculație a costurilor

38. Modelul existent, dezvoltat pentru a determina costurile furnizării mai multor servicii de comunicații electronice la nivel de gros¹⁷, a fost actualizat exclusiv în scopul determinării costurilor eficiente ale furnizării serviciului de terminare la puncte fixe. Astfel, pentru a nu afecta funcționalitatea modelului, nu a fost eliminat, dar nici actualizat scenariul PSTN/SDH al operatorului specific, ci doar **datele de intrare și ipotezele pentru scenariul NGN / operatorul generic**. În acest scop, au fost utilizate date statistice aflate la dispoziția ANCOM, precum și răspunsurile furnizate de operatorul fost monopolist de comunicații electronice din România la solicitarea de informații transmisă de ANCOM.

2.4 Cererea de servicii

39. În vederea reflectării economiilor de gamă (scop) asociate furnizării unei multitudini de servicii, cererea avută în vedere în dimensionarea rețelei a avut drept punct de plecare nivelurile istorice ale cererii pentru toate tipurile de servicii furnizate. Au fost avute în vedere nivelurile cererii înregistrate în intervalul 2011 – 2018, precum și estimări privind creșterea prognozată a cererii pe termen lung, pentru întreaga perioadă modelată.
40. Prognozele au fost realizate pornind de la informațiile istorice, cu păstrarea coerenței între prognozele pentru diferite tipuri de trafic și ținând totodată seama de o serie de factori care influențează nivelurile cererii pe tipuri de servicii.

În vederea determinării nivelului traficului de voce utilizat pentru dimensionarea rețelei, au fost luate în calcul și numărul apelurilor nereușite, precum și timpul mediu de așteptare pentru stabilirea conexiunii, apeluri netaxabile și, prin urmare, neincluse în statisticile de trafic uzuale. Tratatamentul acestor categorii de trafic a fost analizat în mod distinct.

Cererea de servicii la puncte fixe a fost analizată la nivelul operatorului istoric și cumulat la nivelul pieței.

2.5 Operatorul de referință

41. În aplicarea principiului simetriei tarifelor și pentru a permite internalizarea la nivelul piețelor a beneficiilor de eficiență productivă și alocativă decurgând din utilizarea unor standarde de eficiență normativă în furnizarea serviciilor reglementate, costurile avute în vedere pentru serviciile reglementate sunt cele ale unui operator ipotetic eficient (operator teoretic eficient sau generic). Operatorul ipotetic eficient modelat este prezent pe piață și a atins un nivel minim al economiilor de scară. Astfel, modelul existent al operatorului fix conține un scenariu „generic”, care modelează costurile furnizării eficiente a serviciului de terminare la puncte fixe.
42. Rețeaua de transport¹⁸ a operatorului fix modelat reflectă circumstanțele pe termen lung ale unui furnizor de rețele și servicii de comunicații la puncte fixe din România și este dimensionată astfel

¹⁷ A se vedea secțiunea 2.1 a *Documentației*.

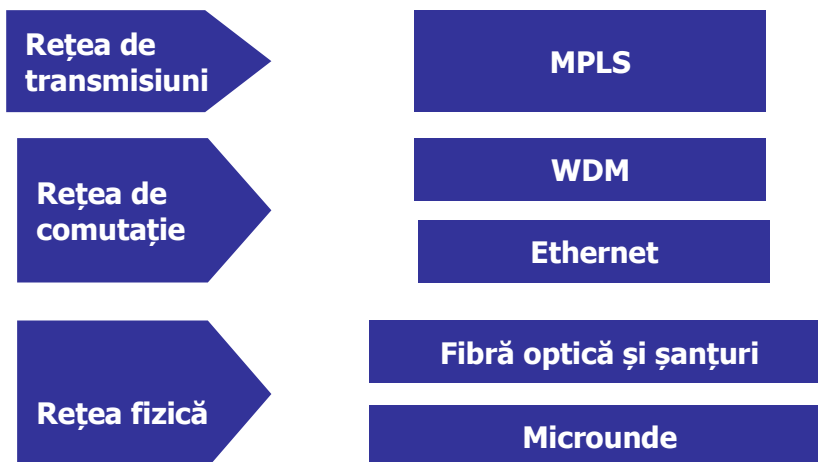
¹⁸ Rețeaua de acces nu este inclusă în modelare.

încât să fie capabilă să deservască o varietate de servicii, ale căror niveluri prognozate au fost estimate după cum a fost prezentat la secțiunea 2.4 de mai sus.

Serviciile de gros ale căror costuri sunt modelate în cadrul modelului existent al operatorului fix sunt: servicii de apeluri (originare, terminare, tranzit), ISDN PRA și BRA, servicii de acces în bandă largă, servicii IPTV și respectiv servicii de linii închiriate segmente terminale. Modelul existent permite determinarea costurilor serviciilor de apeluri utilizând tehnologiile PSTN și IP-MPLS, ale serviciilor de linii închiriate segmente terminale utilizând tehnologiile SDH, DWDM și IP-MPLS, în timp ce serviciile de acces în bandă largă și serviciile IPTV sunt modelate exclusiv în tehnologia IP-MPLS.

43. Scenariul „generic” este corespunzător circumstanțelor pe termen lung ale unui operator generic ipotetic eficient, bazat exclusiv pe o arhitectură NGN. Arhitectura NGN a rețelei Telekom Romania Communications S.A. este utilizată drept bază pentru modelarea rețelei NGN a operatorului generic.
44. Figura nr. 2 de mai jos prezintă tehnologiile și platformele modelate pentru fiecare nivel al rețelei.

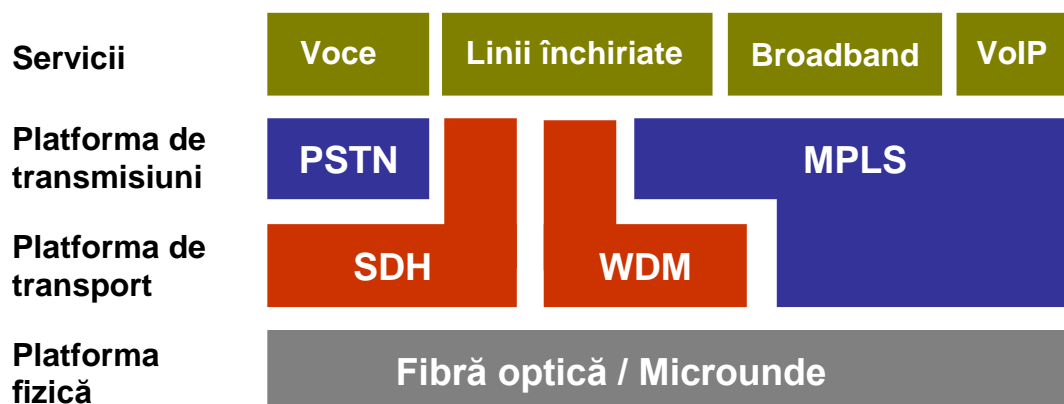
Figura nr. 2 – Tehnologiile și platformele modelate pentru operatorul fix

Sursa: model ANCOM

Figura nr. 3 de mai jos ilustrează arhitectura modelată și modul în care diferitele tehnologii și platforme, implementate pentru dezvoltarea rețelei de transport a Telekom Romania Communications S.A. sunt utilizate pentru furnizarea serviciilor.

Figura nr. 3 – Arhitectura rețelei modelate (arhitectura Telekom Romania Communications S.A.)

Sursa: model ANCOM

45. Platforma IP-MPLS modelată prezintă o arhitectură centralizată cu patru niveluri de agregare: DSLAM, comutatoare Ethernet, routere de tip PE și P deservite de transmisiuni DWDM. Modelul revizuit implementează un număr de 12 routere de tip P, pe baza informațiilor Telekom Romania Communications S.A.

Cererea și cota de piață a operatorului generic

46. Cererea de servicii de comunicații la puncte fixe avută în vedere pentru dezvoltarea modelului continuă cele mai recente evoluții disponibile la data actualizării modelului, estimările utilizate fiind actualizate în funcție de evoluția penetrării serviciilor de bandă largă în ansamblul pieței.
47. Rețeaua NGN a operatorului generic se presupune că deservește cea mai mare acoperire geografică, respectiv acoperirea Telekom Romania Communications S.A., precum și că înregistrează o distribuție geografică a cererii de servicii similară cu cea a fostului monopolist.
48. Dată fiind structura modelului existent, și ținând cont de evoluția și magnitudinea traficului de voce în ansamblul cererii modelate, este menținută distribuția geografică a traficului de voce din modelul existent la nivelul fiecărui nod al rețelei. De asemenea, este menținută distribuția geografică a penetrării serviciilor de bandă largă la nivel național în mediul urban, respectiv rural din modelul existent.
49. Modelul are în vedere dimensionarea unei capacități suficiente în rețea pentru asigurarea unor niveluri standard de calitate a serviciilor în timpul orei de vârf. Prin „oră de vârf” se înțelege media celor mai ocupate ore de vârf din fiecare săptămână, pe parcursul unui an calendaristic. Conform modelului revizuit, capacitatea medie pe linie de acces pentru serviciile în bandă largă în ora de vârf este de 0,93 Mbps în 2017 și este estimată a înregistra o rată medie anuală de creștere 33% în intervalul 2020-2022. Pe baza informațiilor Telekom Romania Communications S.A., 4,8% din liniile VOIP sunt active în ora de vârf.
50. Rețeaua IP-MPLS modelată prezintă patru niveluri de agregare, la nivelul DSLAM-urilor, al switch-urilor Ethernet, al routerelor de tip PE și respectiv P. Transmisiunile până la nivel de PE sunt asigurate pe platformă Ethernet, iar între PE și P pe platforma DWDM. În componența rețelei IP-MPLS intră și echipamente specifice pentru conectarea la și managementul calității serviciilor de internet (BRAS), pentru furnizarea serviciilor de voce pe suport IP (platforma IMS), precum și pentru managementul apelurilor NGN către rețelele clasice (MGW).

51. Dată fiind dimensiunea rețelei și distribuția geografică a cererii, elementele de canalizație și cablurile de fibră optică au o contribuție semnificativă la realizarea costurilor rețelei de transport. Modelul realizează o dimensionare eficientă a elementelor de canalizație, luând în considerare utilizarea partajată a canalizației, astfel:
- utilizare partajată între rețeaua de acces și rețeaua de transport;
 - utilizare partajată între mai multe inele (de exemplu, între inelele DWDM și alte tehnologii);
 - utilizare partajată între operatori, în funcție de gradul de concurență la nivel de infrastructuri specifice fiecărui geotip.
52. Factorii de rutare reprezintă frecvența medie cu care un anumit serviciu utilizează un anumit element de rețea, iar matricea factorilor de rutare ai rețelei permite identificarea gradului complet de utilizare al rețelei de către un serviciu furnizat de aceasta. În cazurile în care la nivelul rețelei de transport există mai multe rute posibile pentru furnizarea unui serviciu, numărul mediu de elemente de rețea utilizat de fiecare rută este ajustat cu probabilitatea utilizării fiecărei rute. Modelul revizuit menține factorii de rutare furnizați de Telekom Romania Communications S.A. și expertiza Tera Consultants utilizați în modelul existent. Consumul de resurse conținut în factorii de utilizare reprezintă inductorii de cost efectivi ai serviciilor.
53. Odată realizată dimensionarea rețelei operatorului modelat, utilizând informații privind costurile unitare ale echipamentelor (costul de înlocuire) și luând în considerare evoluțiile acestora, precum și duratele de viață economice, costul capitalului și costurile operaționale legate de întreținerea și funcționarea rețelei, modelul calculează costurile anuale ale rețelei utilizând metoda anuităților modificate¹⁹. Valoarea actualizată și modul de determinare a costului capitalului utilizat în determinarea costurilor anuale sunt prezentate în secțiunea 0 de mai jos.
54. Actualizarea datelor de intrare ale modelului cu informații furnizate de Telekom Romania Communications S.A. asigură adecvarea diferitelor tipuri de echipamente de rețea NGN și conferă o asigurare suficient de robustă a faptului că modelul actualizat furnizează estimări rezonabile cu privire la costurile eficiente ale furnizării serviciilor de terminare la puncte fixe. Întrucât modelul revizuit se bazează pe scenariul „generic” al operatorului ipotetic eficient (doar elemente de rețea NGN), reflectă investiții noi, în echipamente cu grad ridicat de eficiență (inclusiv creșteri de eficiență aduse de echipamentele de mari dimensiuni nou introduse).
55. Figura nr. 4 de mai jos prezintă variația costurilor anuale ale rețelei de transport, obținute prin rularea modelului revizuit comparativ cu scenariul operatorului generic din modelul anterior).

Figura nr. 4 – variația costurilor anuale ale rețelei de transport a operatorului generic, model revizuit vs. model existent

	Variație
Costul LRIC pur aferent serviciului de terminare, din care:	
CAPEX	-18%
OPEX	-24%
	+13%

¹⁹ *engl.* titled annuities

2.6 Actualizarea parametrilor din modelul existent

ANCOM a actualizat următorii parametri ai modelului dezvoltat de Tera Consultants în anul 2013:

2.6.1. Codurile MDF și numărul de cabinete alocate – foaia de lucru „Fibre and MDF”

2.6.2. Costul echipamentelor instalate la repartitorul principal (MDF) – a fost actualizat pe baza tendinței evoluției prețurilor - foaia de lucru „MPLS unit costs”

2.6.3. Costul cu platforma IMS – actualizat pe baza tendinței evoluției prețurilor – foaia de lucru „MPLS unit costs”

2.6.4. Factorul de ajustare pentru prioritizarea serviciilor de voce – a fost redus de la 120% la 111% (foaia de lucru „Dashboard”)

2.6.5. Parametrii tehnici pentru IPTV - numărul de canale SD, numărul de canale HD, bitrate pentru canale HD - pentru a calcula lărgimea de bandă maximă necesară pentru stream de date TV (foaia de lucru „Dashboard”)

2.6.6. Capacitățile liniilor închiriate pe categorii

2.6.7. Rata inflației pentru RON și EURO – pe baza datelor Eurostat²⁰ (foaia de lucru „Params & Trends”)

2.6.8. VoIP % linii active VOIP în ora de vârf – pe baza datelor furnizate de Telekom Romania Communications S.A. (foaia de lucru „Params & Trends”-confidențială)

2.6.9. Costul energiei electrice pe kWh (EUR) - foaia de lucru „Params & Trends”

2.6.10. Media orei de vârf pe linie și valoarea previzionată a acesteia – foaia de lucru „Output Service Module” - confidențială

2.6.11. Numărul de linii de voce (PSTN, „zona mea”, VoIP și total), respectiv ISDN și cota de piață – pe baza datelor statistice - foaia de lucru „Output Service Module” - confidențială

2.6.12. Numărul de linii broadband în perioada 2012-2017 - pe baza datelor statistice – și prognoze pe perioada 2018-2022 - foaia de lucru „Output Service Module” - confidențială

2.6.13. Echipamentele NGN de comutație – tipul echipamentului, codul repartitorului principal, capacitatea echipamentului, numărul de echipamente, nodul părinte - , inventar DSLAM, selectare DSLAM-uri având nod părinte switch și sortare în funcție de codul oficiului central – foaia de lucru „MPLS Equipment inventory”

2.6.14. Introducere noi tipuri de routere – foaia de lucru „MPLS Equipment inventory”

2.6.15. Inventar NGN (număr IMS, DSLAM, ROU, RAS, BRAS, SWT), număr rutere P, PE, număr echipamente de comutație L1 pe fiecare județ) – foaia de lucru „MPLS Equipment inventory”

²⁰ <https://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=tec00118&plugin=1>

2.6.16. Nr. km canalizație dedicată rețelei de transport și nr. km canalizație suplimentară pentru MPLS - foaia de lucru „Params & Trends”

2.6.17. Costul / km de canalizație - foaia de lucru „Params & Trends”

2.6.18. Numărul de linii broadband în perioada 2013-2018 și previziuni pentru perioada 2019-2022 - pe baza datelor statistice - foaia de lucru „Output Service Module” - confidențială

2.6.19. Necesarul de echipamente de aer condiționat pentru MPLS – actualizare, adăugare noi tipuri de echipamente/producători, suprafața ocupată, putere - foaia de lucru „Space and power input”

2.6.20. Inventarul rețelei de fibră optică pentru rețelele NGN, WDM și SDH (numărul de perechi de fibră utilizate de fiecare rețea, capacitatea rezervată, numărul de km pentru fiecare categorie de rețea (în vederea calculării lungimii cablurilor și canalizației rețelei de transport) – foaia de lucru „Fibre and MDF”

2.6.21. Inventarul echipamentelor radio și costurile echipamentelor radio - foaia de lucru „Wireless links”

2.6.22. Regulile de dimensionare pentru WDM (toate elementele necesare pentru ILA, OADM și OTM pentru elementele fixe și elementele variabile), lista de prețuri pentru echipamentele WDM, detalii privind cardurile (inclusiv introducerea celor de capacitate 10Gb, 100Gb) – foaia de lucru „WDM Prices”

2.6.23. Duratele de viață pentru MDF, ODF, DWDM (echipament și carduri), PWDM, DSLAM, router P și PE (echipament și carduri) – foaia de lucru „Annual costs”

2.6.24. Numărul de angajați în 2016-2019 pe zone și pe funcții (operațional, transmisiuni de date etc.) – foaia de lucru „Staff”

2.6.25. Costul anual total (salarii și taxe) pentru personalul și conexiunile dedicate interconectării – utilizat pentru actualizarea calculului cheltuielilor operaționale asociate interconectării – foaia de lucru „Interconnection additional cost”

2.6.26. Costuri specifice privind sistemul de management (cheltuieli de capital pentru fiecare element) – informații similare celor transmise pentru modelul de cost realizat de Comisia Europeană împreună cu consultanții Axon Partners – foaia de lucru „Management System”

2.6.27. Chiria spațiilor pentru echipamente, costul energiei electrice consumate de sistemele de aer condiționat (pe BTU/oră), costul sistemului de back-up pe W instalat, cheltuielile operaționale (defalcate între cheltuieli cu personalul și alte cheltuieli operaționale) – foaia de lucru „Params & Trends”

2.6.28. Inventarul liniilor închiriate – număr de conexiuni pe capacități (sub 2 Mbps, 2 Mbps, 34 Mbps, 155 Mbps, 512 Mbps, 2560 Mbps, 10.000 Mbps), linii închiriate intra-județene, extra-județene (regionale sau naționale), număr linii închiriate pe viteze și pe categorii (intra-județean sau inter-județean), total trafic, respectiv total trafic fără 2.5Gb și total trafic sub 2Mbps și peste 2Mbps – foaia de lucru „Leased lines inventory”

2.6.29. Distribuția conexiunilor de linii închiriate pe locații, pe viteze și pe tehnologii – foaia de lucru „Leased lines per technology”

- 2.6.30. Număr DSLAM-uri pe fiecare localitate, distribuția funcție de populație – necesare pentru calculul populației conectate pe fiecare județ – foaia de lucru „MPLS Distribution”
- 2.6.31. Topologia rețelei WDM – toate nodurile (cod nod WDM, cod locație, tip de nod, producător, număr echipamente) și inelele rețelei (capacitatea pe fiecare inel, lungimea, locația) la nivel național, regional și local – foaia de lucru „WDM Topology”
- 2.6.32. Volumele de trafic pe diverse categorii de servicii în perioada 2012-2018 și previziuni pentru perioada 2019-2022 – pe baza datelor statistice – foaia de lucru „Output Service Module” - confidențială
- 2.6.33. Prețuri pentru echipamentele radio – foaia de lucru „Wireless links”
- 2.6.34. Redimensionarea DWDM cu date din foaia de lucru „WDM Topology” pentru noile inele și pentru porturi de 100 Gb, actualizare noduri, actualizare formule trafic linii închiriate – foaia de lucru „DWDM Dimensioning”
- 2.6.35. Distribuția cererii pentru servicii MPLS – actualizare cu date din foaia de lucru „MPLS Distribution”, actualizare formule pentru un număr mai mare de rânduri – foaia de lucru “MPLS demand”
- 2.6.36. Dimensionarea numărului de porturi, carduri și alte echipamente pentru fiecare nivel al rețelei MPLS, actualizare formule corespunzător numărului de linii din foaia de lucru „MPLD demand” – foaia de lucru „MPLS dimensioning”
- 2.6.37. Preluare date din foaia de lucru „MPLS Equipment inventory” și actualizare formule conform cu numărul complet de rânduri din foaia de lucru „MPLS demand” pentru a detalia calcule de trafic la fiecare nivel al rețelei, pe baza ierarhiei rețelei – foaia de lucru „MPLS Traffic”
- 2.6.38. Actualizare cu date din foaia de lucru „MPLS distribution” pentru a calcula costul echipamentelor necesare transportului traficului MPLS (DSLAM, echipamente de comutație, routere PE, P) – foaia de lucru „MPLS Costing”
- 2.6.39. Număr de media gateway (MGW) – foaia de lucru „MPLS dimensioning”
- 2.6.40. Număr de porturi pe fiecare locație și respectiv pe capacități (inclusiv introducerea capacității 100 Gb), număr de conexiuni linii închiriate DWDM din foaia de lucru „Leased lines per technology” și introducerea formulei pentru numărul conexiunilor P și PE MPLS, respectiv porturi de 2.5 Gb și 10 Gb – foaia de lucru „WDM service demand”
- 2.6.41. Introducerea vitezelor pentru porturi de 100 Gb (STM640) – foaia de lucru „Parameters and technical”
- 2.6.42. Costul routerelor P (echipament principal și carduri de 1Gb, inclusiv modificarea cardurilor din 2.5Gb în 10 Gb și din 10 Gb în 100 Gb) – foaia de lucru „MPLS unit costs”
- 2.6.43. Linii închiriate internaționale (pe viteze) – foaia de lucru „Leased lines inventory”
- 2.6.44. Actualizare codurilor locațiilor echipamentelor de comutație pentru linii închiriate, cu datele din foaia de lucru „Leased lines per technology” – foaia de lucru „MPLS demand”

2.6.45. Actualizare coduri locații, configurație inele locale sau regionale, număr de PE pe fiecare site, adăugare formule pentru noile capacități de 10 Gb și 100 Gb, număr de porturi de interconectare pe site și pe capacități – foaia de lucru „WDM service demand”

2.6.46. Actualizare formule privind trafic total, respectiv trafic linii închiriate 10 Gb ținând cont de noile site-uri ale rețelei WDM, actualizare coduri pentru inele, noduri ale rețelei WDM – foaia de lucru „DWDM Costing”

2.6.47. Actualizare costuri indirecte cu date transmise pentru modelul de cost realizat de Comisia Europeană împreună cu consultanții Axon Partners – foaia de lucru „Check” - confidențială

2.6.48. Actualizare formule pentru marja cost brut de înlocuire / cost net de înlocuire pentru șanțuri, respectiv pentru proporția fibrei utilizate pentru DSLAM și legături SDH – foaia de lucru „Dashboard”

2.6.49. Eliminare cost PWDM întrucât nu mai există (pentru a nu dezechilibra funcționalitatea formulelor din model, costul a fost stabilit la valoarea zero) - foaia de lucru „WDM Prices” și „DWDM Costing”

2.6.50. – Eliminare carduri SDH (64 - 1920 Kb/s) - pentru a nu dezechilibra funcționalitatea formulelor din model, costul a fost stabilit la valoarea zero - foaia de lucru „SDH Costing”

2.6.51. – Actualizare curs de schimb la 4,6597 RON/EUR – valoare transmisă și pentru modelul de cost realizat de Comisia Europeană împreună cu consultanții Axon Partners – foaia de lucru „Check” - confidențială

2.6.52. Actualizarea formulei de calcul a ponderii minutelor terminate (întrucât nu mai există împărțire între PSTN și IP) – foaia de lucru „Voice consumption”

3. Costul capitalului

56. În conformitate cu dispozițiile art. 110 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 111/2011, „[...] În vederea încurajării investițiilor, îndeosebi a celor în rețelele de generație viitoare, autoritatea de reglementare [...] va permite existența unei rate rezonabile de recuperare a capitalului investit, ținând seama de riscurile specifice asociate unui proiect nou de investiții în rețea.”
În reflectarea acestei dispoziții legale, practica de reglementare din România și la nivel internațional a consacrat includerea în costurile eficiente ale serviciilor reglementate a unei rate rezonabile de rentabilitate a capitalurilor investite în furnizarea de rețele de comunicații.
57. Costul capitalului angajat reprezintă un element de cost cu influență semnificativă pentru stabilirea nivelului eficient al costurilor. Prin urmare, ANCOM a actualizat modelul de calcul al costului capitalului existent, ce fusese elaborat de Tera Consultants.
58. Astfel, ANCOM a revizuit parametrii incluși în formula de calcul CAPM – a se vedea calculul costului mediu ponderat al capitalului (Anexa 2 la prezentul document).
59. Modelul de calculație a costurilor recunoaște un nivel rezonabil de rentabilitate a capitalurilor investite în furnizarea de rețele de comunicații electronice în România de 8,14% pentru un furnizor eficient de rețele fixe de comunicații electronice;

Valorile sunt calculate în termeni nominali pentru EURO.

4. Rezultatul modelului de calculație a costurilor

60. Costurile incrementale pe termen lung ale furnizării eficiente a serviciului de terminare la puncte fixe a apelurilor rezultate din modelul operatorului generic, ipotetic eficient, sunt de 0,098 eurocenți/minut. Valorile sunt exprimate în termeni nominali.
61. Distribuția centralizată a serverelor de apeluri într-o rețea IP-MPLS face în așa fel încât orice apel este rutat până la cel mai înalt nod de concentrare a traficului, respectiv routerele de tranzit de tip P, utilizând totodată aceleași resurse la nivelul echipamentelor IMS și MGW, astfel încât costurile sunt aceleași, indiferent de „distanța” parcursă de apel. Desigur, existența mai multor puncte de interconectare la nivelul routerelor de tranzit de tip P ar putea pune problema recunoașterii unor diferențe la nivelul terminării la puncte fixe, pe seama rutării suplimentare a traficului de la un router P la altul. Cu toate acestea, conform modelului de calculație a costurilor, costurile implicate de utilizarea suplimentară a unui router de tranzit de tip P pentru furnizarea serviciului de terminare sunt practic nule sau, în orice caz, de un ordin de mărime atât de mic încât nu influențează costul terminării.
62. Tarifele maxime propuse continuă o tendință pe termen lung prin intermediul căreia tarifele de terminare la puncte fixe au scăzut de la peste 5 eurocenți anterior liberalizării pieței, la 0,14 eurocenți în prezent. De asemenea, operatorii de comunicații au realizat investiții substanțiale în dezvoltarea unor rețele tot mai eficiente și în furnizarea de noi servicii, precum cele de internet în bandă largă, iar interconectarea IP pentru internet și date, aduce o contribuție covârșitoare la realizarea traficului schimbat între rețele.

5. Tarife maxime

5.1 Ajustarea graduală nu este necesară

63. ANCOM înțelege că la stabilirea tarifelor, „*impactul asupra jucătorilor din piață ar trebui avut în vedere, dacă există indicii puternice că o introducere imediată a unui remediu ar putea determina costuri de ajustare excesive*”²¹.
64. ANCOM apreciază că nu este necesară implementarea unei pante de ajustare graduală a tarifelor de terminare la puncte fixe, pe baza următoarelor considerente:
- toți furnizorii de rețele de comunicații electronice care controlează accesul la utilizatori și furnizează servicii la nivel cu amănuntul îndeplinesc în același timp calitatea de furnizori de servicii de terminare; prin urmare, reglementarea este simetrică, toți furnizorii de terminare beneficiind în același timp de efectele măsurilor, în grade diferite care depind în fapt exclusiv de soldul traficului de interconectare;
 - plafoanele tarifare provizorii în vigoare echivalează cu o perioadă de tranziție în care operatorii cu balanțe pozitive ale relațiilor de interconectare au beneficiat de tarife peste nivelurile costurilor eficiente, în detrimentul operatorilor cu balanțe negative ale relațiilor de interconectare;
 - impactul măsurilor asupra operatorilor este limitat de faptul că reducerea veniturilor din furnizarea serviciilor de terminare este acompaniată de reducerea costurilor cu serviciile de terminare achiziționate de la competitori;
 - nu există argumente obiective pentru amânarea beneficiilor asociate implementării măsurilor.

5.2 Nivelul tarifului maxim

65. Pe baza modelului de calculație a costurilor actualizat, tariful maxim de terminare la puncte fixe va fi de 0,098 eurocenti/minut, începând cu 1 noiembrie 2020.
Plafoanele tarifare menționate pentru serviciile de terminare a apelurilor sunt aplicabile tuturor furnizorilor identificați cu putere semnificativă de piață și nu includ taxa pe valoarea adăugată.
66. În fundamentarea termenului de 1 noiembrie 2020 pentru intrarea în vigoare a noilor tarife maxime aplicabile serviciilor de terminare apeluri la puncte fixe, ANCOM a avut în vedere o serie de considerente de ordin practic, în special calendarul de emitere a deciziilor Comisiei Europene în temeiul prevederilor art. 7 alin. (3) din Directiva 2002/21/CE²², necesitatea modificării ofertelor de referință de interconectare ca urmare a noilor prevederi din deciziile de impunere, precum și corespondența între ciclurile normale de facturare și luna calendaristică.

²¹ ERG (06) 33 Remedies paper

²² Directiva 2002/21/CE a Parlamentului European și a Consiliului privind cadrul comun de reglementare a rețelilor și serviciilor de comunicații electronice, cu modificările și completările ulterioare

6. Considerații privind fluxul negativ de plăți înregistrat cu anumite destinații internaționale

67. Cu ocazia celei mai recente analize pe piețele serviciilor de terminare a apelurilor la puncte fixe, în condițiile în care o parte dintre operatorii de telefonie din România înregistrau un flux negativ de plăți în raport cu anumite destinații internaționale, ANCOM a analizat și explicat²³, pe larg, care sunt implicațiile de natură economică în ceea ce privește schimburile de trafic internațional de apeluri, respectiv oportunitatea instituirii unei reglementări diferențiate a tarifelor de terminare în funcție de originea apelurilor. La momentul respectiv ANCOM a constatat, urmare a unei adrese primite din partea Ministerului Afacerilor Externe, denumit în continuare MAE, existența unei bariere legale absolute la adoptarea unei măsuri de reglementare prin care să fie instituit un regim diferit de furnizare de către operatorii de telefonie din România a serviciilor de terminare în funcție de originea apelurilor, respectiv dacă acestea provin din Spațiul Economic European, denumit în continuare SEE, sau din afara SEE.
68. Ulterior, Asociația Operatorilor Mobili din România a purtat o corespondență cu MAE în care a susținut posibilitatea legală, din perspectiva angajamentelor internaționale asumate de România, de a se aplica tarife de furnizare a serviciilor de terminare diferite de cele reglementate, pentru apelurile care provin din afara SEE. Răspunsul oferit de MAE a fost în sensul că responsabilitatea luării unei decizii care să respecte obligațiile internaționale asumate de România revine ANCOM, în calitate de autoritate de reglementare în domeniul comunicațiilor electronice.
69. În acest context, ANCOM a decis să efectueze o analiză proprie a condițiilor legale în care ar fi posibilă instituirea unui regim diferit de cel reglementat pentru tarifarea serviciilor de terminare a apelurilor care provin din afara SEE.
70. În absența unor indicații clare de la nivel european sau național principiul prudenței este cel care ghidează analiza legală a ANCOM. În orice caz competența legală a ANCOM, astfel cum decurge din prevederile art. 93 alin. (2) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 111/2011, este foarte clară, acoperă orice piață relevantă din sectorul comunicațiilor electronice pe care a stabilit că nu există concurență efectivă, inclusiv piețele serviciilor de terminare a apelurilor în rețelele operatorilor de telefonie din România pe care, cel mai recent în decembrie 2017, a stabilit că nu există concurență efectivă. Prin urmare, în acest sens originea apelurilor nu prezintă importanță câtă vreme piețele relevante ale serviciilor de terminare au inclus toate apelurile terminate într-o rețea de telefonie. Întrebarea care se pune este numai dacă, din perspectiva angajamentelor internaționale asumate de România, ar fi posibilă, din anumite rațiuni, aplicarea unui regim diferit de cel reglementat pentru tarifarea serviciilor de terminare a apelurilor care provin din afara SEE.
71. Urmare a schimburilor de trafic internațional de apeluri operatorii de rețele de telefonie din România pot înregistra fluxuri pozitive sau negative de plăți cu destinațiile internaționale. Pe o piață concurențială, nesupusă unor intervenții externe de alterare a mediului concurențial, soldul negativ de plăți în relația cu anumite destinații internaționale nu constituie o problemă în sine. Într-un asemenea scenariu soldul negativ de plăți ar reflecta doar nevoia utilizatorilor finali de a apela mai mult respectivele destinații internaționale decât de a fi apelați din acestea. Însă, cel puțin la nivelul actual de evoluție tehnologică, piața de telefonie este supusă unei premise de limitare a concurenței.

²³ A se vedea pct. 5.4.4.2 din Referatul de aprobare la măsurile Autorității Naționale pentru Administrare și Reglementare în Comunicații de identificare, analiză și reglementare a piețelor relevante corespunzătoare serviciilor de terminare a apelurilor la puncte fixe în rețelele publice de telefonie, disponibil la următoarea adresă: https://www.ancom.ro/uploads/forms_files/Decizia_2017_1085_referat_fix1515409628.pdf

Este vorba despre monopolul natural de care beneficiază operatorii care oferă servicii de terminare a apelurilor în propria rețea. Practic acești operatori nu pot fi evitați dacă se urmărește stabilirea comunicării cu utilizatorii lor finali.

72. Apreciem că prin prevederea pct. 2.2 lit. a) din Protocolul 4 la Acordul general pentru comerțul cu servicii²⁴ statele semnatare, prin care și România, au urmărit să limiteze efectele monopolului natural menționat anterior, astfel încât fluxurile de plăți între operatorii de rețele de telefonie să reflecte nevoile de consum ale utilizatorilor finali. Prevederea menționată are următorul conținut²⁵: „[...] Astfel de interconectare este furnizată: a) în termeni nediscriminatorii, condiții (inclusiv specificații și standarde tehnice), **tarife și calitate nu mai puțin favorabile decât cele asigurate propriilor servicii, furnizorilor de servicii neafiliați sau pentru propriii subsidiari sau alți afiliați; [...]**” (subl. ns). Această modalitate de redactare a exigențelor de nediscriminare este familiară pentru practica de reglementare din domeniul comunicațiilor electronice, fiind utilizată în termeni similari chiar și de către ANCOM pe piețele serviciilor de terminare a apelurilor²⁶. Prevederea menționată conține exigențe de nediscriminare internă²⁷ și externă²⁸ fiind menită să contribuie în mod semnificativ la anularea efectelor monopolului natural de care beneficiază operatorii care oferă servicii de terminare a apelurilor în propria rețea. Dacă prevederea în cauză ar fi implementată cu rigurozitate de state și nu ar permite operatorilor de rețele de telefonie din propria jurisdicție să aplice discriminări în ceea ce privește condițiile, inclusiv tarifyare, de furnizare a serviciilor de terminare a apelurilor atunci, în absența altor factori exogeni perturbatori, schimburile de trafic internațional de apeluri între operatorii de rețele de telefonie s-ar realiza ca și cum ne-am găsi în prezența unei piețe concurențiale, principalii beneficiari fiind utilizatorii finali. În acest caz intervenția publică este necesară pentru a crea condițiile unei piețe concurențiale în contextul existenței unui monopol natural în ceea ce privește furnizarea serviciilor de terminare a apelurilor.
73. Pe cale de consecință, având în vedere termenii concreți în care este redactată prevederea pct. 2.2 lit. a) din Protocolul 4 la Acordul general pentru comerțul cu servicii și având o interpretare în concordanță cu momentul istoric în care a fost agreat acest acord internațional, chiar în cursul unui proces internațional de liberalizare a pieței de telefonie, suntem de opinia că intenția statelor semnatare, printre care și România, a fost aceea de a elimina orice fel de discriminări între ele în ceea ce privește condițiile de furnizare a serviciilor de terminare a apelurilor.
74. Nu același lucru credem că se poate spune și despre Acordul general pentru comerțul cu servicii, inclusiv Anexa privind telecomunicațiile din cuprinsul acestuia, care este redactat în termeni mai largi, mai puțin preciși și care conține o serie de excepții ce fac mai dificilă de argumentat o interpretare identică. Este de subliniat că nu toate statele care au ratificat Acordul general pentru comerțul cu servicii au acceptat și Protocolul 4 la acesta²⁹, o dovadă în plus că acordul internațional

²⁴ Acceptat de România prin Ordonanța Guvernului nr. 1/1998 pentru acceptarea Protocolului 4 la Acordul general pentru comerțul cu servicii, adoptat la Geneva la 15 aprilie 1997, aprobată prin Legea nr. 169/1998. Acordul general pentru comerțul cu servicii (acordul GATS) reprezintă Anexa 1B la Acordul de la Marrakech privind constituirea Organizației Mondiale a Comerțului, ratificat de România prin Legea nr. 133/1994 pentru ratificarea Acordului de la Marrakech privind constituirea Organizației Mondiale de Comerț, a Acordului internațional privind carnea de bovină și a Acordului internațional privind produsele lactate, încheiate la Marrakech la 15 aprilie 1994.

²⁵ Redăm în continuare prevederea astfel cum este reținută de Ordonanța Guvernului nr. 1/1998.

²⁶ Nediscriminarea internă a fost asigurată prin fundamentarea tarifelor de terminare a apelurilor pe baza costurilor LRIC pur.

²⁷ Ceea ce presupune ca beneficiarului de servicii de interconectare să i se aplice aceleași condiții precum cele în care prestatorul își auto-furnizează aceleași servicii.

²⁸ Ceea ce presupune ca tuturor beneficiarilor de servicii de interconectare aflați în situații similare să li se aplice aceleași condiții.

²⁹ De exemplu, Emiratele Arabe Unite, Qatar, India etc.

din urmă conține obligații suplimentare primului, nefiind o simplă detaliere a acestuia. Mai mult decât atât nu toate statele au acceptat în întregime Protocolul 4 la Acordul general pentru comerțul cu servicii, unele state formulând rezerve chiar relativ la secțiunea dedicată interconectării³⁰.

Este adevărat că anumite state din afara SEE dintre cele care au acceptat în întregime Protocolul 4 la Acordul general pentru comerțul cu servicii nu îl aplică în litera și spiritul lui. Considerăm că în astfel de cazuri soluția nu o reprezintă luarea unor măsuri unilaterale similare din partea României, ci inițierea unor negocieri cu respectivele state astfel încât acestea să pună, cu bună-credință, în practică angajamentele pe care și le-au asumat.

75. În acest context, în condițiile în care acordurile internaționale permit o astfel de măsură de reglementare, ANCOM analizează efectele posibile ale instituirii unui regim diferit de cel reglementat pentru tarifarea serviciilor de terminare a apelurilor care provin din anumite state din afara SEE, inclusiv din perspectiva utilizatorilor finali.
76. ANCOM apreciază că o astfel de măsură ar putea oferi operatorilor naționali o mai mare putere de negociere în relația cu operatorii din statele respective, ceea ce ar putea duce la stabilirea unor tarife de terminare reciproc avantajoase, care să reducă fluxul negativ de plăți pentru operatorii români, în condițiile în care există puține mijloace de a pune presiune împotriva statelor din afara SEE care nu au acceptat în întregime Protocolul 4 la Acordul general pentru comerțul cu servicii în vederea limitării practicării unor tarife de terminare nereglementate, nejustificat de mari sau discriminatorii în raport cu, de exemplu, apelurile naționale din respectivele state.
77. Totuși, fluxul negativ de plăți pe care operatorii de rețele de telefonie din România îl înregistrează în relația cu anumite destinații internaționale din afara SEE nu poate constitui un argument în sine pentru luarea unei măsuri de instituire a unui regim diferit de cel reglementat pentru tarifarea serviciilor de terminare a apelurilor care provin din anumite state din afara SEE. Soldul negativ de plăți poate avea cauze diverse, nefiind generat în mod necesar de aplicarea de către operatorii rețelelor de destinație a apelurilor din afara SEE a unor tarife de terminare nejustificat de mari sau discriminatorii în raport cu, de exemplu, apelurile naționale. Fluxul negativ de plăți poate fi cauzat de achiziționarea de către operatorii de rețele de telefonie din România a unor servicii scumpe sau ineficiente de tranzit al apelurilor către rețelele de destinație din afara SEE, de existența unui trafic debalansat între anumite rețele de telefonie din România și anumite rețele de telefonie din afara SEE, de apartenența unor operatori de rețele de telefonie din România la grupuri cu amprentă transnațională care aplică diverse metode de optimizare a costurilor, de transfer a profiturilor etc. În orice caz, analiza datelor disponibile la momentul analizei de piață a mai arătat că traficul internațional cu destinații din afara SEE este foarte redus și că numai în relația cu un număr restrâns de destinații din afara SEE (de exemplu, Republica Moldova, Ucraina, Serbia, Turcia) sunt înregistrate fluxuri negative de plăți relevante de către operatorii de telefonie din România.
78. Fără îndoială, interesul utilizatorilor finali din România constă în posibilitatea de a apela la tarife convenabile cât mai multe destinații iar serviciile furnizate să aibă condiții ridicate de calitate. Apoi, suntem de opinia că și posibilitatea de a fi apelați din cât mai multe destinații, la tarife convenabile pentru partea apelantă, reprezintă tot un interes al utilizatorilor finali din România de care trebuie să ținem cont.
79. Tarifele de terminare nereglementate din anumite state din afara SEE constituie o problemă deoarece în acest caz operatorii rețelelor de destinație a apelurilor vor impune prețuri de monopol, consecință a faptului că beneficiază, cel puțin deocamdată, de un monopol natural, astfel cum am

³⁰ De exemplu, Turcia.

explicat anterior. Riscul ca acești operatori de rețele de telefonie din anumite state din afara SEE să fie expuși la fel unor prețuri de monopol pentru terminarea apelurilor inițiate din propriile rețele la destinații din România teoretic i-ar putea determina, în anumite condiții, să își reducă tarifele de terminare în propriile rețele pentru apelurile provenite din România. Această probabilitate este mai ridicată dacă traficul dintre doi operatori este debalansat în favoarea rețelei de telefonie din România. Totodată, în prezent operatorii români practică tarife cu amănuntul diferite (mai mici) decât cele practicate pentru categoria „restul lumii” pentru anumite state din afara SEE (de exemplu, SUA, Canada etc.), state care practică tarife de terminare mai mici decât tariful maxim reglementat în România. În aceste condiții este de așteptat ca o eventuală reducere a tarifelor de terminare practicate de operatorii din statele din afara SEE, negociată ca urmare a dereglementării tarifelor de terminare cu aceste state, să conducă la reducerea tarifelor cu amănuntul, în beneficiul utilizatorilor români.

80. În concluzie, teoretic, în absența tarifelor reglementate pentru terminarea apelurilor în propria rețea operatorii ar avea posibilitatea să determine reducerea tarifelor de terminare a apelurilor în anumite rețele de telefonie din afara SEE, să reducă astfel soldul negativ de plăți cu aceste destinații și, în consecință, să transfere cel puțin o parte din beneficiile obținute către utilizatorii finali din România. O asemenea evoluție a evenimentelor ar fi, desigur, în beneficiul utilizatorilor finali din România.
81. ANCOM a analizat, de asemenea, practica la nivel european privind aplicabilitatea tarifelor de terminare a apelurilor la puncte fixe reglementate, rezultând că unele state membre au adoptat măsuri care prevăd reglementarea diferențiată a tarifelor de terminare a apelurilor la puncte fixe în funcție de originea SEE sau din afara SEE a apelurilor. Principalele tipuri de măsuri adoptate de autoritățile de reglementare din statele membre în acest context au fost:
- excluderea apelurilor la puncte fixe originare în afara SEE din piața serviciilor de terminare a apelurilor la puncte fixe;
 - limitarea aplicabilității obligației privind reglementarea tarifelor de terminare la apelurile originare în interiorul SEE;
 - permiterea tarifării diferențiate în relația cu anumite destinații din afara SEE în condițiile în care tariful practicat de operatorii din aceste state se situează peste un anumit nivel (tariful național reglementat, tariful mediu reglementat la nivel european etc.).
82. În ceea ce privește modul de implementare a tarifelor diferențiate, considerăm că măsura ANCOM nu ar trebui să afecteze, sub nicio formă, apelurile provenite din rețelele de telefonie din state din afara SEE care aplică pentru apelurile provenite din România tarife de terminare sub sau cel puțin egale cu nivelul reglementat în România. Această regulă este valabilă pentru orice stat din afara SEE, chiar și cele care nu ar fi membre ale Organizației Mondiale a Comerțului sau, deși membre ale acestei organizații internaționale, nu au acceptat Protocolul 4 la Acordul general pentru comerțul cu servicii.

În plus, măsura ANCOM nu ar trebui să afecteze nici apelurile care, deși provin din rețele de telefonie mobilă din state din afara SEE, sunt totuși apeluri efectuate de utilizatorii finali din România sau din alt stat din SEE, aflați în roaming în respectivul stat din afara SEE, către destinații din România.

83. Având în vedere aceste aspecte, apreciem că esența obligației de fundamentare a tarifelor de terminare în funcție de costuri nu este alterată în mod semnificativ, nefiind incidente prevederile art. 93 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 111/2011. De asemenea, această măsură nu afectează piața unică și nu încalcă angajamentele asumate de România în cadrul acordurilor internaționale.

84. În consecință ANCOM apreciază următoarele:

a) nu este posibilă instituirea unui regim diferit decât cel reglementat de tarifare a serviciilor de terminare în rețele de telefonie din România pentru apelurile care provin din state din afara SEE dacă angajamentele internaționale ale României sunt concrete și precise în acest sens; suntem de opinia că, în raport cu celelalte state semnatare, secțiunea dedicată interconectării din Protocolul 4 la Acordul general pentru comerțul cu servicii constituie un astfel de angajament concret și precis al României;

b) pentru situațiile care nu se încadrează la lit. a) este posibilă instituirea unui regim diferit decât cel reglementat de tarifare a serviciilor de terminare în rețele de telefonie din România pentru apelurile care provin din state din afara SEE.

În anexa nr. 3 a fost înregistrată situația fiecărui stat din afara SEE în ceea ce privește semnarea sau nu a Protocolului 4 la Acordul general pentru comerțul cu servicii, astfel cum rezultă din informațiile disponibile în baza de date a Organizației Mondiale a Comerțului³¹, consultată la momentul elaborării prezentului document. În tabel au fost utilizate denumirile complete ale statelor, conform listei întocmite de Oficiul pentru Publicații al Uniunii Europene, ediția mai 2020³².

PROCEDURA DE CONSULTARE PUBLICĂ

85. În conformitate cu prevederile art. 135 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 111/2011, ANCOM a supus prezenta măsură consultării publice naționale în perioada 19 mai – 18 iunie 2020. ANCOM a analizat observațiile respondenților primite în perioada de consultare publică națională, întocmind un document în cuprinsul căruia a precizat poziția sa față de aceste observații.

86. ANCOM a prezentat această măsură precum și poziția sa față de observațiile primite în cursul consultării publice naționale, în cadrul Consiliului Consultativ online din data de 22 iulie 2020³³.

87. După parcurgerea procedurii de consultare publică națională, în conformitate cu dispozițiile art. 97 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 111/2011, ANCOM a notificat³⁴, în data de 3 august 2020, această măsură Comisiei Europene, OAREC și autorităților naționale de reglementare din celelalte state membre ale Uniunii Europene. În data de 2 septembrie 2020 Comisia Europeană a comunicat observațiile față de măsura ANCOM³⁵, în temeiul art. 7 alin. (3) din Directiva 2002/21/CE. În ceea ce privește modelul LRIC pur actualizat, Comisia Europeană nu a formulat observații. Comisia Europeană nu a formulat observații nici cu privire la măsurile vizând instituirea unui regim diferit decât cel reglementat de tarifare a serviciilor de terminare în rețele de telefonie din România pentru apelurile care provin din unele state din afara SEE.

³¹ <http://i-tip.wto.org/services/default.aspx>

³² <https://publications.europa.eu/code/ro/ro-5000500.htm#fn-tw1>

³³ https://www.ancom.ro/FrontEnd/pages/viewPage/id/6289/title/consiliul-consultativ-22-iulie-2020_ce

³⁴ Notificare înregistrată la Comisia Europeană cu nr. RO/2020/2260.

³⁵ Decizia Comisiei Europene C(2020)6048 final – „Cazul RO/2020/2260: furnizarea angro de servicii de terminare a apelurilor la puncte fixe în rețelele publice individuale de telefonie din România”, înregistrată la ANCOM cu nr. SC-25282/03.09.2020 și disponibilă, în limba română, la următoarea adresă:

https://circabc.europa.eu/sd/a/c8148469-a2c0-403e-9350-5dbbab14da99/RO-2020-2260%20Adopted_RO.pdf

Totuși, Comisia Europeană a formulat observații cu privire calculul costului mediu ponderat al capitalului, denumit în continuare CMPC.

În particular, Comisia Europeană remarcă faptul că cererea ANCOM de neaplicare de către Comisie a Comunicării (2019/C 375/01)³⁶ se încadrează în perioada de tranziție prevăzută la punctul 71 din aceeași comunicare, și consideră că justificarea ANCOM, în special faptul că raportul privind parametrii nu era publicat atunci când ANCOM a calculat CMPC și nici ulterior, în perioada de consultare publică națională, reprezintă un motiv valabil pentru neaplicarea Comunicării (2019/C 375/01). Însă, Comisia încurajează ANCOM să își bazeze viitoarele calcule ale CMPC pe Comunicarea (2019/C 375/01) și pe raportul privind parametrii elaborat de OAREC.

88. Având în vedere toate aspectele de mai sus, potrivit prevederilor art. 97 alin. (2) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 111/2011 vă propunem adoptarea măsurilor în forma prezentată în ședința Consiliului Consultativ din data de 22 iulie 2020 și notificate în data de 3 august 2020 Comisiei Europene.

În baza considerentelor de mai sus, au fost elaborate proiectele de decizii privind stabilirea tarifului maxim de terminare a apelurilor la puncte fixe aplicabil până la adoptarea unui tarif de terminare a apelurilor la puncte fixe unic la nivel european, pe care, dacă sunteți de acord, vă rugăm să le aprobați.

ANEXE:

1. Model de cost revizuit (versiune confidențială)
2. Costul mediu ponderat al capitalului (CMPC)
3. Tabel – Situația statelor din afara SEE relativ la semnarea Protocolului 4 la Acordul general pentru comerțul cu servicii

³⁶ Comunicarea Comisiei privind calculul costului capitalului pentru infrastructura tradițională în contextul examinării de către Comisie a notificărilor naționale în sectorul comunicațiilor electronice din UE, (2019/C 375/01)

Costul mediu ponderat al capitalului

1. Formula CMPC și ipotezele generale

Costul mediu ponderat al capitalului („CMPC”) se calculează cu formula:

$$CMPC = k_D * G + k_E * (1 - G) * \frac{1}{(1 - t)}$$

unde:

CMPC = costul mediu ponderat al capitalului înainte de impozitare

k_D = costul datoriei purtătoare de dobânzi

k_E = costul capitalurilor proprii

G = gradul de îndatorare, calculat ca $\frac{D}{D+E}$,

unde D = ponderea datoriilor purtătoare de dobânzi în capitalul investit, iar E = ponderea capitalurilor proprii în capitalul investit ($D + E = 100\%$)

t = rata impozitului pe profit

Costul capitalurilor proprii este determinat în mod uzual prin aplicarea modelului general CAPM („Capital Asset Pricing Model”), care utilizează formula:

$$k_E = R_f + \beta * ERP$$

unde:

R_f = rata dobânzii fără risc

β = factorul Beta aferent capitalurilor proprii

ERP = prima de risc a pieței de capital („Equity Risk Premium”)

Costul datoriei este determinat în mod uzual prin adăugarea la rata dobânzii fără risc a unei prime de risc asociate capitalului împrumutat:

$$k_D = R_f + DM$$

unde:

R_f = rata fără risc

DM = prima de risc asociate capitalului împrumutat

Metodologia de estimare a parametrilor care determină CMPC este prezentată în secțiunile următoare.

1.1 Rata fără risc

Rata fără risc este un parametru al CAPM care reprezintă rata de rentabilitate pe care un investitor ar considera-o în absența riscului de insolvență (default). Teoretic, rata fără risc ar trebui să compenseze investitorii pentru valoarea în timp a banilor și pentru inflație. În mod uzual, rata fără risc este rata de rentabilitate a activelor monetare fără risc cu scadențe sau durate similare perioadei pentru care sunt estimate fluxurile de numerar relevante unei anumite analize.

O abordare posibilă pentru determinarea ratei fără risc o constituie analiza obligațiunilor emise de guvernul statului în care operează companiile supuse reglementării. În cazul obligațiunilor emise de guvernul român se constată că, deși există obligațiuni guvernamentale pe termen lung, acestea au un volum relativ redus în comparație cu obligațiunile guvernamentale emise de state cu rating AAA, iar tranzacționarea lor se face cu frecvențe relativ reduse, ceea ce poate introduce distorsiuni legate de circumstanțe temporare ale pieței. Din acest motiv, este preferabil ca analiza ratei fără risc să pornească de la obligațiuni guvernamentale cu rating AAA. Analiza ratei fără risc ia în considerare și obligațiunile guvernamentale românești, prin intermediul primei de risc de țară (diferențialul între randamentele obligațiunilor guvernamentale emise de România și cele emise de statele cu rating AAA cu maturități similare). Această abordare conduce, în general, la o estimare a primei de risc de țară cu o mai bună stabilitate în timp decât cea a primei de risc de țară indicată de randamentul la scadență al obligațiunilor românești cu scadență de 10 ani.

Pentru scopuri practice, se pornește în mod uzual de la randamentele observate pentru obligațiunile guvernamentale cu rating AAA. În prezent, statele membre UE care au rating AAA sunt: Danemarca, Finlanda, Germania, Luxemburg, Suedia, Olanda.

Pe baza informațiilor publice¹ privind randamentele cu maturitate 10 ani ale obligațiunilor emise de Germania, Suedia, Danemarca și Olanda (nu am identificat informații publice privind randamentele obligațiunilor cu maturitate 10 ani emise de Finlanda și Luxemburg) în perioada ianuarie 2017 – octombrie 2019 (serii zilnice), rata fără risc a fost astfel estimată la 0,31%.

Atunci când rata fără risc este estimată pentru companii având ca monedă o monedă locală (Lei, în cazul de față), este necesară luarea în considerare a unei prime de risc de țară, care se adaugă la rata fără risc estimată conform celor prezentate anterior.

1.2 Prima de risc de țară

Prima de risc de țară a fost estimată pe baza datelor disponibile pe pagina <http://pages.stern.nyu.edu/> (Prof. Damodaran), care indică o primă de risc de țară de 2,17% (ianuarie 2020).

Astfel, valoarea obținută pentru parametrul R_f prin adunarea ratei fără risc (0,31%) cu prima de risc de țară (2,17%) reprezintă rata dobânzii fără risc (2,48%).

1.3 Prima de risc aferentă capitalului împrumutat (DM)

Prima de risc aferentă capitalului împrumutat reprezintă randamentul obținut pentru investițiile în acțiuni listate, în exces peste randamentul obținut pentru investițiile în active „lipsite de risc” (instrumente financiare cu venit fix de tipul obligațiunilor guvernamentale emise de guvernul statului în care operează companiile reglementate.)

¹ <https://www.investing.com/rates-bonds>

Conform raportului OAREC "Contabilitatea de reglementare în practică 2019", capitolul "CMPC"², principalele diferențe între valorile finale ale costului mediu ponderat al capitalului analizate sunt datorate parametrilor specifici țărilor (rata dobânzii fără risc, prima de risc a pieței de capital și rata impozitului pe profit), mai degrabă decât parametrii specifici sectorului (Beta, gradul de îndatorare și prima de risc aferentă capitalului împrumutat).

Astfel, parametrii specifici sectorului vor fi estimați ca medie a valorii parametrilor publicați în raportul OAREC "Contabilitatea de reglementare în practică 2019", capitolul "CMPC" pentru statele membre care nu au adoptat încă moneda euro (Bulgaria, Cehia, Croația, Ungaria, Polonia, Suedia)³. Danemarca a optat pentru exceptarea de la accesarea în Uniunea Economică și Monetară (adoptarea monedei euro) prin semnarea unui protocol la Tratatul de la Maastricht, subsecvent formalizat printr-un protocol revizuit inclus în Tratatul de la Lisabona.

Prima de risc aferentă capitalului împrumutat utilizată în acest raport a fost estimată la 1,74%.

1.4 Costul datoriei (k_D)

Costul datoriei este determinat prin adăugarea la rata fără risc a unei prime de risc asociate capitalului împrumutat.

Rata fără risc a fost estimată (așa cum este prezentat la punctul 1.2) la valoarea de 2,48%, iar prima de risc aferentă capitalului împrumutat a fost estimată la 1,74%, prin urmare costul datoriei (k_D) este de 4,22%.

1.5 Factorul Beta (β)

Factorul beta reflectă volatilitatea (sau riscul sistematic) al portofoliului, în comparație cu ansamblul pieței.

După cum am arătat la punctul 1.3, factorul beta va fi estimat pe baza mediei valorilor din statele membre din zona non-Euro, astfel:

	BG	CZ	HR	HU	PL	SE	Medie
Beta	0.827	0.784	0.870	0.860	1.110	0.890	0.89

Sursa: Raport OAREC contabilitatea de reglementare în practică 2019, CMPC

1.6 Prima de risc de capital (ERP)

Prima de risc de capital reprezintă randamentul obținut pentru investițiile în acțiuni listate, în exces față de randamentul obținut pentru investițiile în active „lipsite de risc” (instrumente financiare cu venit fix de tipul obligațiunilor guvernamentale emise de guvernul statului în care operează companiile reglementate), pentru a compensa investitorii pentru asumarea unor riscuri relativ mai mari ale investiției.

² https://berec.europa.eu/eng/document_register/subject_matter/berec/reports/8907-berec-report-regulatory-accounting-in-practice-2019-including-wacc-chapter

³ https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/euro-area/enlargement-euro-area/who-can-join-and-when_en

Prima de risc de capital a fost estimată pe baza datelor disponibile pe pagina <http://pages.stern.nyu.edu/> (Prof. Damodaran), care indică o primă de risc de capital de 7,37% (ianuarie 2020).

1.7 Costul capitalurilor proprii (k_E)

Pe baza metodologiei prezentate anterior, estimarea costului capitalului propriu (k_E) este prezentată în tabelul următor:

Rata dobânzii fără risc (R_f)	2,48%
Beta (β)	0,89
Prima de risc de capital (ERP)	7,37%
Costul capitalurilor proprii (k_E)	9,04%

1.8 Rata impozitului pe profit (t)

Rata impozitului pe profit utilizată în calculul costului capitalurilor proprii este rata statutară a impozitului pe profit aplicabilă societăților din România (16%).

1.9 Gradul de îndatorare (G)

Gradul de îndatorare măsoară ponderea datoriilor în valoarea companiei. Întrucât nu sunt disponibile date publice pentru a determina acest parametru specific sectorului, a fost estimat pe baza mediei gradului de îndatorare pentru statele membre din zona non-euro (Bulgaria, Cehia, Croația, Ungaria, Polonia, Suedia), astfel cum sunt publicate în raportul OAREC "Contabilitatea de reglementare în practică 2019", capitolul "CMPC".

Gradul de îndatorare (țintă)	BG	CZ	HR	HU	PL	SE	Medie
	34,6%	39,3%	36,1%	38,0%	54,8%	38,0%	40,13%

2. Rezultat

Costul datoriei = $R_f + DM$	Valoare
Rata fără risc (R_f)	2,48%
Prima de risc aferentă capitalului împrumutat (DM)	1,74%
Costul datoriei (k_D)	4,22%
Costul capitalurilor proprii = $R_f + \beta * ERP$	
Rata fără risc (R_f)	2,48%
Beta (β)	0,89
Prima de risc de capital (ERP)	7,37%
Costul capitalurilor proprii (C_E)	9,04%
Alți parametri	
Rata impozitului pe profit (t)	16,0%
Gradul de îndatorare (G)	40,13%
CMPC	
CMPC nominal înainte de impozitare	8,14%

Anexa 3 – Situația statelor din afara SEE relativ la semnarea Protocolului 4 la Acordul general pentru comerțul cu servicii

Denumirea completă a statului din afara SEE	Protocolul 4 la Acordul general pentru comerțul cu servicii („Reference Paper”) DA/NU
Antigua și Barbuda	DA
Barbados	DA
Belize	DA
Bosnia și Herțegovina	NU
Brunei	DA
Burkina Faso	NU
Canada	DA
Confederația Elvețiană	DA
Emiratele Arabe Unite	NU
Federația Rusă	DA
Federația Saint Kitts și Nevis	N/A*
Georgia	DA
Grenada	DA
Insulele Solomon	NU
Jamaica	DA
Japonia	DA
Malaysia	NU
Mongolia	NU
Muntenegru	DA
Myanmar	NU
Noua Zeelandă	DA
Principatul Andorra	NU
Principatul Monaco	NU
Regatul Arabiei Saudite	DA
Regatul Bahrain	NU
Regatul Bhutan	NU
Regatul Cambodgia	DA
Regatul Eswatini	NU
Regatul Hașemit al Iordaniei	DA
Regatul Lesotho	NU
Regatul Maroc	DA
Regatul Thailandei	NU
Regatul Tonga	DA
Regiunea Administrativă Specială Hong Kong a Republicii Populare Chineze	DA

Regiunea Administrativă Specială Macao a Republicii Populare Chineze	NU
Republica Africa de Sud	DA
Republica Albania	DA
Republica Algeriană Democratică și Populară	NU
Republica Angola	NU
Republica Arabă Egipt	DA
Republica Arabă Siriană	NU
Republica Argentina	DA
Republica Armenia	DA
Republica Azerbaidjan	NU
Republica Belarus	NU
Republica Benin	NU
Republica Bolivariană a Venezuelei	NU
Republica Botswana	NU
Republica Burundi	NU
Republica Camerun	NU
Republica Capului Verde	DA
Republica Centrafricană	NU
Republica Chile	NU
Republica Ciad	NU
Republica Columbia	DA
Republica Congo	NU
Republica Cooperatistă Guyana	NU
Republica Coreea	DA
Republica Costa Rica	NU
Republica Côte d'Ivoire	DA
Republica Cuba	NU
Republica Democrată Populară Laos	DA
Republica Democratică a Timorului de Est	NU
Republica Democratică Congo	NU
Republica Democratică São Tomé și Príncipe	NU
Republica Democratică Socialistă Sri Lanka	DA
Republica Djibouti	NU
Republica Dominicană	DA
Republica Ecuador	NU
Republica El Salvador	DA
Republica Federală Democrată Etiopia	NU
Republica Federală Democratică Nepal	DA
Republica Federală Nigeria	NU
Republica Federală Somalia	NU
Republica Federativă a Braziliei	NU
Republica Fiji	NU

Republica Filipine	NU
Republica Gaboneză	NU
Republica Gambia	NU
Republica Ghana	DA
Republica Guatemala	DA
Republica Guineea	NU
Republica Guineea Ecuatorială	NU
Republica Guineea-Bissau	NU
Republica Haiti	NU
Republica Honduras	DA
Republica India	NU
Republica Indonezia	DA
Republica Insulelor Marshall	NU
Republica Irak	NU
Republica Islamică Afganistan	DA
Republica Islamică Iran	NU
Republica Islamică Mauritania	NU
Republica Islamică Pakistan	NU
Republica Kârgâzstan	DA
Republica Kazahstan	DA
Republica Kenya	DA
Republica Kiribati	NU
Republica Libaneză	NU
Republica Liberia	DA
Republica Macedonia de Nord	DA
Republica Madagascar	NU
Republica Malawi	NU
Republica Maldivelor	NU
Republica Mali	NU
Republica Mauritius	DA
Republica Moldova	DA
Republica Mozambic	NU
Republica Namibia	NU
Republica Nauru	NU
Republica Nicaragua	NU
Republica Niger	NU
Republica Orientală a Uruguayului	NU
Republica Palau	NU
Republica Panama	NU
Republica Paraguay	NU
Republica Peru	DA
Republica Populară Bangladesh	NU

Republica Populară Chineză	DA
Republica Populară Democrată Coreeană	NU
Republica Rwanda	NU
Republica San Marino	NU
Republica Senegal	DA
Republica Serbia	NU
Republica Seychelles	DA
Republica Sierra Leone	NU
Republica Singapore	DA
Republica Socialistă Vietnam	DA
Republica Sudan	NU
Republica Sudanul de Sud	NU
Republica Suriname	DA
Republica Tadjikistan	NU
Republica Togoleză	NU
Republica Trinidad și Tobago	DA
Republica Tunisiană	NU
Republica Turcia	NU
Republica Uganda	DA
Republica Unită Tanzania	NU
Republica Uzbekistan	NU
Republica Vanuatu	DA
Republica Yemen	DA
Republica Zambia	NU
Republica Zimbabwe	NU
Saint Lucia	NU
Saint Vincent și Grenadinele	N/A*
Statele Federate ale Microneziei	NU
Statele Unite ale Americii	DA
Statele Unite Mexicane	DA
Statul Brunei Darussalam	NU
Statul Eritreea	NU
Statul Independent Papua-Noua Guinee	DA
Statul Independent Samoa	DA
Statul Israel	DA
Statul Kuweit	NU
Statul Libia	NU
Statul Plurinațional al Boliviei	NU
Statul Qatar	NU
Sultanatul Oman	DA
Taiwan	DA
Turkmenistan	NU

Tuvalu	NU
Ucraina	DA
Uniunea Australiană	DA
Uniunea Bahamas	NU
Uniunea Comorelor	NU
Uniunea Dominica	DA

* Nu au putut fi consultate informațiile din baza de date a Organizației Mondiale a Comerțului.

În tabel au fost utilizate denumirile complete ale statelor, conform listei întocmite de Oficiul pentru Publicații al Uniunii Europene, ediția 2020¹.

¹ <https://publications.europa.eu/code/ro/ro-5000500.htm#fn-tw1>